

התירים לומר לנכרי לעשות מלאכה בשבת

לצורך חולה

1. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף כב עמוד א
אמימר שרי למכחל עינא מנכרי בשבתא. איכא דאמרי: אמימר גופיה כחל עינא מנכרי בשבתא. אמר ליה רב אשי לאמימר, מאי דעתך - דאמר עולא בריה דרב עילאי: כל צרכי חולה עושין על ידי נכרי בשבת, ואמר רב המנונא: כל דבר שאין בו סכנה - אומר לנכרי ועושה. הני מילי - היכא דלא מסייע בהדיה, אבל מר - קא מסייע בהדיה, דקא עמיץ ופתח! - אמר ליה: איכא רב זביד דקאי כותך, ושניי ליה: מסייע אין בו ממש.

2. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח סעיף יז
<ז> חולה שנפל מחמת חליו למשכב (מה) ואין בו סכנה, הנה: או שיש לו מיוחד שמלטער וחלה ממנו כל גופו שאז אף על פי שהולך כנפל למשכב דמי (המגיד פ"ב), (מו) יא אומרים לא"י (מז) לעשות לו רפואה אבל אין מחללין עליו את השבת באיסור דאורייתא,

3. מרדכי מסכת שבת הגהות מרדכי פרק יציאות השבת [תנ"ב]
וזו תשובת רבינו יום טוב ז"ל מנעורי הייתי משתומם על האוסרים להתחמם כנגד מדורת נכרי הנעשה בשביל ישראל כי ראיתי אבא מורי ורבינו משולם ז"ל שהיו פרושים שהיו מתחממין וכן גדולי עולם וטעמא נ"ל כדאמרינן בעלמא [פסחים דף סט א] הכל חולים אצל המילה (דחולה שאין בו סכנה אומרים לנכרי ועושה) וכן הכל חולים אצל קור ואם אין ממש חולים מצטערין הן לכל הפחות ואמרינן גונח יונק חלב בשבת ואף על גב דמפרק כלאחר יד הוא [במקום צערא דחולה שאין בו סכנה] לא גזרו ביה רבנן ופסקינן התם הכי הלכתא ולית הלכתא כאבא שאול דאמר בפרק חרש [יבמות דף קיד א] דאסור דגזרו רבנן ואבא שאול נמי לא אסר במקום שיש צער אלא שבות דאית ביה מעשה אבל שבות דלית ביה מעשה לא גזרו כדאמר' גבי ההוא ינוקא ולולי יתמהו עלי הייתי מתיר אפילו האמירה בפירוש וכל שכן אם הנכרי בעצמו עושה בשביל ישראל שישראל מתחממים כנגדו ואין להחמיר במקום צער שהרי גבי מיכחל עינא בשבת מנכרי אף על פי שישראל עוצם עיניו ופותח אמרינן מסייע אין בו ממש ושרי כ"ש הכא דלא נגע ולא עביד אפי' עקימת פה דהא אפילו מעשה שרי בכבוי גחלת של מתכת בשביל צער כהן גדול אם היה חולה או זקן או אסטניס מטילין עששיות של ברזל בתוכו [יומא דף לד ב] והכל איסטינסינן אצל הקור ומותר להתחמם ויהיה חלקי מהמתחממים ולא מהפורשים והמתחממים יתענגו על רוב שלום:

4. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רעו סעיף ה
בארצות קרות, מותר לא"י (לח) לעשות מדורה בשביל הקטנים (לט) ומותרין הגדולים להתחמם בו, ואפי' בשביל הגדולים (מ) מותר אם הקור (מא) גדול, (מב) שהכל חולים (מג) אצל הקור; (מד) טו ולא כאותם שנוהגים היתר אף על פי (מה) שאין הקור גדול ביום ההוא.

5. מרדכי מסכת שבת פרק יציאות השבת [המתחיל ברמז ריח]
ואף לדברי האוסרין אם הנכרי עושה האש בשביל התינוק או בשביל חולה שאין בו סכנה מותר אף לבריא:

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רעו סעיף א
א"י (א) שהדליק את הנר בשביל ישראל, * (ב) א אסור לכל, * (ג) אפי' למי שלא הודלק בשבילו. הנה: ואין חילוק בזה (ד) בין ב קצב לו שכר או לא קצב, (ה) או שעשאו * בקבלות או בשכירות, דהואיל והישראל נהנה ממלאכה עלמה בשבת, אסור בכל ענין (הג"א פ"ק דשבת וז"י בשם סמ"ג וסמ"ט) אבל אם הדליקו * לצרכו או לצורך חולה ישראל, אפי' * אין בו סכנה, הנה: או ללורך (ו) קטנים דהוא כחולה שאין בו סכנה (מרדכי פ"ק דשבת), מותר (ז) לכל ישראל (ח) להשתמש לאורו. וה"ה לעושה מדורה (ט) לצרכו או לצורך חולה. *

7. משנה ברורה סימן רעו
(ו) קטנים - היינו אם צריכים הרבה [ו] אבל בלא"ה לא:

לצורך מצוה

8. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף סז עמוד ב

ההוא ינוקא דאשתפך חמימיה, אמר להו רבה: נייתו ליה חמימי מגו ביתאי. אמר ליה אבוי: והא לא ערבינן! - אמר ליה: נסמוך אשיתוף. - אמר ליה: הא לא שתפינן! - נימרו ליה לנכרי ליתי ליה. אמר אבוי בעי לאותביה למר ולא שבקן רב יוסף, דאמר רב [יוסף אמר רב] כהנא: כי הוינן בי רב יהודה, הוה אמר לן: בדאורייתא - מותבינן תיובתא והדר עבדינן מעשה, בדרבנן - עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא. לבתר הכי אמר ליה: מאי בעית לאותביה למר? אמר [ליה: דתניא], הזאה שבות ואמירה לנכרי שבות, (סח עמוד א) מה הזאה שבות ואינה דוחה את השבת, אף אמירה לנכרי - שבות, ואינה דוחה את השבת! אמר ליה: ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה? דהא מר לא אמר לנכרי זיל אחים.

9. רש"י מסכת עירובין דף סז עמוד ב

דאשתפך חמימיה - שהיו רולין למולו והחמו לו חמין מצערב ונשפכו היום.

מגו ביתאי - מזיתיה דרבה והתינוק היה צבית אחר צאותה חלר.

נסמוך אשיתוף - דמזוי דתנן /עירובין/ (עג, א) צמתיתין אס נשתתפו צמזוי מותר כאן וכאן צמזוי וצחירות אף על פי שלא עירבו.

דאורייתא מותבינן תיובתא - צאסור של תורה וחכם מורה צו היתר ויש צתלמידים שיודע להשיב ישיב קודם מעשה שלא נעבור על דברי תורה אצל דרשבנן כגון עירובי חלירות שצקין לחכם לעשות כהוראתו.

והדר מותבינן - ליה ללמוד אס יפה הורה.

הזאה - על הטמא אינה אסורה בשבת אלא משום שבות.

רש"י מסכת עירובין דף סח עמוד א

מה הזאה שבות ואינה דוחה שבת - ואפילו במקום מלוה, כגון לשחוט פסחו, דתנן צפסחים צפרק אלו דברים (סה, ב).

10. הר"ן על הר"ף מסכת שבת דף נו עמוד א

שבתא וכו'. דעת הרב בעל הלכות גדולות ז"ל שמתירין אמירה לנכרי אפילו בדבר שיש בו מלאכה גמורה גבי מכשירי מילה לפי שהוא מפרש הא דאמרין [עירובין דף סז ב] גבי ההוא ינוקא דאשתפך חמימיה דאמרין [שם דף סח א] ולא שאני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה דכל שבות שנעשה על ידי ישראל כגון הזאה קרינן שבות דאית ביה מעשה ולפיכך אף על פי שאין בהם אלא משום שבות העמידו דבריהם במקום כרת אבל אמירה לנכרי אפילו במלאכה גמורה קרינן שבות דלית ביה מעשה כיון דלא עביד ישראל מעשה כלל ולפי זה לא גרסינן התם דהא מר לא אמר ליה זיל אחים לי שלפי שטתו אפילו [למימר ליה] להחם ליה שרי:

ונמצא פסקן של דברים לפי שטה זו שמתירין אמירה לנכרי אפילו במלאכה גמורה לגבי מכשירי מילה ואם באנו להשוות שאר מצות למכשירי מילה כדרך שהשוה אותן הרמב"ם ז"ל לפי שטתו וכמו שנכתוב בסמוך בס"ד אף בכל המצות נתיר אמירה לנכרי אפי' במלאכה גמורה ונראה שזה הוא דעת הרב בעל העטור ז"ל שהתיר לומר לנכרי להדליק לו את הנר לסעודת שבת:

אבל דעת הרב אלפסי ז"ל אינו כן שהוא סובר דלא שרי אמירה לנכרי במכשירי מילה אלא בדבר שאפי' על ידי ישראל אינו אלא משום שבות וכמו שכתוב בהלכותיו וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות מילה והוא ז"ל התיר שבות דשבות דהיינו אמירה לנכרי בדבר שהוא משום שבות כמכשירי לולב ושופר אבל הרמב"ן ז"ל סובר דבכה"ג נמי לא שרי אלא במילה בלבד לפי שניתנה שבת לידחות אצלה אבל בשאר מצות אין דוחין שבות כלל כדאשכחן דלא דחינן שבות דשבות במקום פסידא וזו היא ששינו נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה ואף על גב דהוי שבות דמלאכה שאינה צריכה לגופה:

11. רמב"ם הלכות שבת פרק ו הלכה ט

דבר שאינו מלאכה ואין אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות מותר לישראל לומר לגוי לעשותו בשבת, והוא שיהיה שם מקצת חולי או יהיה צריך לדבר צורך הרבה או מפני מצוה.

- **בה"ג - כוונת הגמ'** הוא שאמירה לנכרי הוה שבות דלית ב' מעשה, וע"כ במקום מצות מילה התירו רבנן אמירה ממש אפי' אם המלאכה שעושה הנכרי הוא מלאכה דאורייתא
- **בעל העיטור -** אמירה לנכרי אף במלאכה דאורייתא מותר לצורך כל מצוה
- **רי"ף -** כוונת הגמ' הוא שמעשה שעושה העכו"ם הוא מעשה שאפי' אם הישראל עושה בעצמו אינו אסור אלא משום שבות (זה מקרי אין בו מעשה, דמלאכות דאורייתא מצינו שמקרי מעשה - ששת ימי המעשה) וע"כ ההיתר אמירה הוא רק במלאכה דרבנן לצורך מצות מילה
- **רמב"ם -** למד כהר"ף רק שהוסיף שבמלאכה דרבנן מותר לצורך כל מצוה או צורך גדול או מקצת חולי (שבות דשבות במקום מצוה)
- **רמב"ן -** ההיתר הוא רק באיסור דרבנן ורק למצות מילה בלבד לפי שניתנה שבת לידחות אצלה, אבל בשאר מצות אין דוחין שבת כלל

12. רמ"א אורח חיים הלכות שבת סימן רעו

הגה: י"א דמותר לומר לא"י להדליק לו נר (כ) ו לסעודת שבת משום דסבירא ליה דמותר (כא) אמירה לא"י אפי' במלאכה גמורה (כב) במקום ח מזה (ר"ן ס"פ ר"א דמילה בשם העיטור). שכל פי זה נהגו רבים להקל בדבר לזו"ת לא"י להדליק נרות לצורך סעודה, כפרט בסעודת חתונה או מילה, (כג) ט ואין מוחה בידם. ויש להחמיר במקום (כד) שאין צורך גדול. (כה) דהא רוב הפוסקים חולקים על סברא זו (כו) וע"ל סי' ט"ז.

13. משנה ברורה סימן רעו

(כג) ואין מוחה - ומוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין [ב"ח ומ"א]:
(כד) שאין וכו' - ושל"ה החמיר אף לצורך גדול ושכן ראה נוהגים בקהלות חשובים שיושבים בחשכה במוצאי שבת אפילו בחתונה עד שאמרו הקהל ברכו וכן נהג הגאון הר"ש כשהיו סועדים אצלו סעודה שלישית ובפמ"ג מצדד להקל להדליק ע"י א"י במו"ש לצורך מצוה אף כשהוא עדיין בין השמשות וכ"ש בערב שבת בין השמשות לצורך מצוה דבדאי מותר כדלקמן בסימן שמ"ב ע"ש:
(כה) דהא רוב וכו' - ומ"מ מותר לומר לא"י לתקן את העירוב שנתקלקל בשבת כדי שלא יבואו רבים לידי מכשול וכדאי הוא בעל העיטור לסמוך עליו להתיר שבות דאמירה אפילו במלאכה דאורייתא במקום מצוה דרבים [ח"א בשם המ"מ] וכעין זה דעת הפמ"ג לעיל בסוף ס"ק כ"ב:

14. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שז סעיף ה

דבר שאינו מלאכה, ואינו אסור לעשות בשבת (יט) אלא משום שבות, מותר לישראל לומר לא"י לעשותו בשבת; (כ) והוא שיהיה שם (כא) ז מקצת חולי, [ב*] או יהיה צריך לדבר (כב) צורך הרבה, או מפני מצוה; כיצד: אומר ישראל לא"י בשבת לעלות באילן להביא שופר לתקוע תקיעת מצוה; או * להביא מים דרך חצר שלא עירבו, לרחוץ בו המצטער; (כג) ח ויש אוסרין. הגה: ולקמן סי' תקפ"ו פסק להחמיר, וע"ל סי' רע"ז > דיש מקילין (כד) אפילו במלאכה דאורייתא, וע"ל ס"ג.

15. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שז סעיף ה

(כד) אפילו במלאכה דאורייתא - ע"י א"י במקום מצוה מיהו כבר כתב רמ"א לעיל דיש להחמיר בזה [כה] וכן עיקר כי דעה זו היא רק דעת יחידאה והר"ף והרא"ש והרמב"ם ועוד כמה גדולי ראשונים חולקין עליה ואך לענין מילה מצדד המ"א לקמן בסימן של"א לסמוך על דעה זו ועיין בא"ר שם.

16. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן מב

אם מותר לומר לנכרי להפסיק האייר קאנדישאנער /מזגן אויר/ כשנעשה יום קר בשבת לצורך רבים ט"ו אלול תשכ"ד. מע"כ ידידי הנכבד הרב ר' מאיר נאדאן, שליט"א.
בדבר מקרה האויר אייר קאנדישאנער שבביהכ"נ שמעמידין בע"ש שיהיה מחובר למורה שעות באופן שנפתח לעבוד מעצמו קודם התפלה שחרית ונסגר מעצמו אחר התפלה, ונזדמן שנתחלף האויר בשבת מכפי שהיה בע"ש שנעשה יום קר ואי אפשר להרבה מתפללין לסבול הקור הנוסף ע"י האייר קאנדישאנער עד שהרבה עוזבים את ביהכ"נ בשביל זה וגם שיראים שהקור ונשיבת הרוח הנוסף יגרום חולי, אם מותר לומר לנכרי שיפסיק את זרם העלעקטרי /החשמל/ ויפסק עבודת האייר קאנדישאנער כיון שהוא לצורך רבים.
הנה אם הוא באופן שקשה לסבול להרבה אנשים אף אם הם מיעוט מהמתפללים עד שמוכרחין לילך מבית הכנסת אף שליכא חשש חולי, או שיש חשש חולי מזה אף שיכולים לסבול וישארו בבית הכנסת להתפלל, מותר

לומר לנכרי שיפסיק זרם העלעקטרי כדי להפסיק הקור. ואף שלהדליק נר לצורך סעודת שבת מן הראוי להחמיר שלא לומר להנכרי שידליק כדאיתא /באו"ח/ בסימן רע"ו סעיף ב' ואף לצורך גדול כדהובא בבה"ט סק"ה בשם השל"ה וכן הוא במ"ב ס"ק כ"ד, מ"מ לצורך מצוה דרבים אין להחמיר כדאיתא במ"ב שם ס"ק כ"ה בשם הפמ"ג דמותר לא רק לתקן עירוב שהוא להסיר מכשול אלא אף לבנות ביהכ"נ כשיתבטל בנינו בלא זה, וא"כ כ"ש בזה שהוא בטול תפלה בצבור וקה"ת להרבה אנשים שיש להתיר. ובפרט שלא ברור פסיקת העלעקטרי באין דבר הדולק מזה אם יש בזה איסור דאורייתא, ואם אינו דאורייתא הא רוב הדעות הם להתיר לצורך מצוה ופסק כן הרמ"א /באו"ח/ בסימן ש"ז סעיף ה' וכתב שגם המחבר פסק כן /באו"ח/ בסימן תקפ"ז. ונמצא שיש כאן עוד טעם להתיר.

ומ"מ אם בע"ש אינו חם שיותר נוטה שגם בשבת לא יהיה חם אין להעמיד האייר קאנדישאנער מצד שמא יהיה חם בשבת על סמך שאם יהיה קר יאמר לנכרי ויפסיק /ויפסיק/ שאין להכניס לזה לכתחלה, אבל אם בע"ש יהיה חם שלפי הנראה יהיה חם גם בשבת מותר להעמיד האייר קאנדישאנער, אף שאם יארע שיהיה קר יצטרכו לומר לנכרי להפסיקו כיון שיותר היה קרוב שלא יצטרכו להפסיק. ידדו מברכו בכוח"ט, משה פיינשטיין. ואם נזדמן זה בבית יחיד באופן שבכל הבית קר מותר מטעם אחר אף כשליכא קטנים מטעם דהכל חולים אצל הקור שאיתא /באו"ח/ בסימן רע"ו סעיף ה', אבל בביהכ"נ ליכא טעם זה דהא אפשר להם לילך מביהכ"נ מה שלא שייך לומר זה לבעה"ב וביתו שילכו לבית אחר.

שינוי

17. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שמ סעיף א

אסור ליטול שערו או צפרניו, * (א) בין ביד (ב) בין בכלי, בין לעצמו א בין לאחרים, * (ג) וחייב * על ב שתי שערות; * ומלקט לבנות מתוך שחורות, * (ד) אפי' באחת, חייב, ודבר זה אפי' בחול אסור משום (ה) לא ילבש גבר שמלת אשה (דברים כב, ה) הגה: ועיין לעיל סוף סימן ש"ג דין סריקה וחפיפה.

18. משנה ברורה סימן שמ ס"ק ב

(ב) בין בכלי - אף דהמחבר הוזהר יד לכלי הוא רק לאיסורא דכולן יש איסור אבל לענין חיובא יש חילוק ביניהן [א] דביד פטור בכל גווני שאין דרך גזירה בכך בחול ובכלי חייב בכל גווני דה"ל תולדה דגוזז ומה שכתב אח"כ דחייב על שתי שערות הוא דוקא בכלי:

19. משנה ברורה סימן שמ ס"ק ג

(ג) וחייב על ב' שערות - ושער אחד [ב] יש בו איסורא דאורייתא כמו כל חצי שיעור של כל האיסורים וכן הדין בכל מלאכות שבת לא בעינן בהו שיעור לענין איסור אלא לענין חיוב חטאת. ולענין נטילת צפרנים כתב הא"ר דאפילו על צפורן אחד חייב וכן מוכח לעיל בסימן שכ"ח סל"א. ואשה ששכחה ליטול הצפרנים מע"ש ואירע טבילתה בליל שבת מסיק המ"א שתאמר לע"ג ליטול ביד דהוי שבות דשבות במקום מצוה ואם א"א ביד מותר על ידו אפילו בכלי ואם אין ע"ג [ג] נראה שיש לסמוך בשעת הדחק [ד] על הנקור שתנקר תחת הצפורן ובלבד שתעיין היטב שלא יהיה בו שום טינוף:

20. ביאור הלכה סימן שמ סעיף א

* וחייב וכו' - הנה התוס' כתבו דזהו דוקא לר"י דמלאכה שאין צריך לגופה חייב אבל לר"ש פטור אף בכלי ומשום זה תמהו האחרונים על הרא"ש והטור שהעתיקו הדין הלא הם פסקו כר"ש וגם המחבר האין סתם הדין בזה בסתמא ובסי' שט"ז ס"ח מצדד בדעה הראשונה לפטור והמ"א בסק"א כתב דלמ"ד דמשאצ"ל פטור מיירי בשצריך לשערן אלא דקשה על דבריו דלפ"ז אמאי פסק דבמלקט לבנות מתוך שחורות אפילו באחת חייב הא מ"מ א"צ להשער גופא דאף אם נימא דמיירי שצריך להשערה האחת שליטת הא בעצמה בלבד לית בה שיעורא לחיוב וכי משום דעושה תועלת היפוי בליקוט השערה האחת יושלם בזה השיעור של ב' שערות הצריך לגופן אח"כ מצאתי לאחד שהקשה כן ונראה דמטעם קושיא זו ניד הגר"א מדברי המ"א וציין על הדין דמלקט שחורות וכו' סתם כדעת הרמב"ם דהלכה כר"י במלאכה שאצ"ל עכ"ל וכן במכות כ' ע"ב ציינו דבריהם בשם רשב"ם ג"כ על מימרא זו דמלקט וכו' (ואולי י"ל בדוחק דברי המ"א דכיון דחשיבא מלאכת גזיזה בזה אפילו בשערה אחת משום שמתפיה עי"ז ממילא חשיב אח"כ צריך לגופה ג"כ במה שצריך לשערה זו בלבד) וגם לפי דברי המ"א יהיה מוכרח לבאר ההיא דלעיל בסימן שכ"ח סל"א גבי ציצין וצפורן ע"ש ג"כ בשצריך להן וזהו דוחק גדול מאד וכן בתשו' ח"צ סימן פ"ב דחה בב' ידים מחמת קושיא זו. והנה הגר"א כתב דהשו"ע סתם פה להלכה כדעת הרמב"ם במשאצ"ל דחייב אך מה נעשה בקושית כל האחרונים שהטוש"ע סותרים את עצמן וכו"ל

והנה הריב"ש בסימן שצ"ד [והובא לעיל בסימן ש"ג וגם בסימן זה] כתב דמלאכת הגזיזה חשיבא מלאכה לכו"ע אפילו אין צריך להשער דגזיזה היתה במשכן שלא לצורך הצמר והשער רק לצורך העור כגון בעורות תחשים וע"כ חייב כל שהוא לצורך גופן אף על פי שאינו צריך לשער ומלאכה הצריכה לגופה היא עכ"ל וכיוצא בזה ממש כתב מורו הר"ן בחידושיו על שבת וז"ל מחלוקת ביד פרש"י משום גוזז שאע"פ שאינו צריך לגיזה הואיל והוא צריך ליפות עצמו בגיזה זו אף בזה חייב משום גוזז דומיא דגוזז את השלח שהוא חייב משום גוזז ואף במקום שאינו צריך לגיזה אלא שישאר העור בלא שער כדי שיהא ראוי לעיבוד עכ"ל ואפשר לומר שזהו דעת הטוש"ע ושלא כדעת התוס' ומצאתי בת' ח"צ שהוא הסכים ג"כ דדעת הטוש"ע הוא כדעת הריב"ש ושלא כדעת התוס' והנה ראיתי בספר סדרי טהרה שתמה על הח"צ בזה שהסכים לדעת הריב"ש וכתב דהלא הרא"ש כתב בהדיא בבכורות כ"ה וגם הביא שם כן בשם הרמב"ן דתלישת הצמר מן הבהמה קודם שחיטה וכן הנוצות מן העוף הוא מלאכה שאצ"ל וע"כ דהם ס"ל ג"כ כדעת התוס' ובאמת לאו ראייה הוא כלל כמו שדחה הוא בעצמו אח"כ דשאני התם דהאי תלישה לאו לצורך העור אלא לצורך השחיטה אבל היכא דהוא לצורך העור אף על פי שאין צריך לגיזה ס"ל דחייב וכמ"ש בגוזז מן השלח וכן נמי בעניננו כיון שהוא נוטל הצפרנים או השער להתיפות את עצמו מקרי זה לצורך גופו וכנ"ל בשם הר"ן. והנה השתא שבררנו דסוגיא זו דשבת צ"ד ע"ב ע"כ מיירי בשאינו צריך להשער והצפרנים ע"כ אנו מוכרחין לומר מעוד כמה גדולי הראשונים דס"ל ג"כ כדעת הריב"ש והר"ן הנ"ל הלא המה הר"ח והרמב"ן והסמ"ג והרא"ש ונבארם אחד לאחד. הר"ח דהוא בעצמו פסק כר"ש והוא ג"כ פסק בעניננו בהדיא דבכלי חייב חטאת וגם הרמב"ן דהוא בעצמו הביא בפרק כל כתבי והוכיח שהר"ף פוסק כר"ש והכא הר"ף בעצמו העתיק כל הסוגיא דציצין וצפורן וגם הרא"ש והסמ"ג דהם הסכימו בהדיא דהלכה כר"ש דמשאצ"ל פטור ואפ"ה העתיקו שניהם כל הסוגיא דציצין וצפורן ודמלקט שחורות מתוך לבנות דיש בהן חיוב חטאת וע"כ אנו צריכין לומר דכל אלו הפוסקים ס"ל כהר"ן וריב"ש הנ"ל דזה מקרי צורך גופן ולפיכך סתם השו"ע להלכה כן. והנה ראה ראיתי שהגר"א בסימן זה כתב דמסוגיא זו ראייה לפסק הרמב"ם דמשאצ"ל חייב אבל לפי דברי כל הגאונים הנ"ל שס"ל דמשאצ"ל פטור ואעפ"כ העתיקו כולם הסוגיא ע"כ דס"ל כר"ן וריב"ש הנ"ל ועיין בסימן שט"ז סוף סעיף ח"ת בבאור הגר"א שמצדד שם דהלכה דמשאצ"ל פטור וע"כ דהוא מראה פנים לכל שיטה שיש לה מקור גדול בתלמוד. והנה באשה ששכחה ליטול צפרנים בע"ש ואירע ליל טבילתה בשבת בודאי לכתחלה נכון לה ליזהר שתאמר לעו"ג ליטלם ביד ולא בכלי דהוא מלאכה גמורה לדעת הרמב"ם אך בא"א לה ביד מצדד המ"א להקל ע"י עו"ג אף בכלי וכדעת נקודות הכסף ביו"ד סימן קצ"ח וכמ"ש למעלה דבזה מקרי מלאכה שאצ"ל שאין כונה שלה להתנאות בזה רק לצורך טבילה ונ"ל דבצפרני רגליה בודאי טוב יותר להתיר ע"י נקור מלהתיר ע"י עו"ג עיין בפ"ת שם בשם מהר"ר דניאל זצ"ל. ואגב נברר מה שכתבתי במ"ב בפשיטות דתולש שער מן המתה חייב כ"כ הט"ז והוא מהירושלמי דפרק כלל גדול ואף שהביא הבה"ט שהשיגו היד אהרן באמת הדין עם הט"ז דדברי הט"ז לאו יחידא הוא כי כן משמע מהרא"ש בבכורות בשם הרמב"ן וכן איתא בהדיא ברא"ש בפרק כלל גדול סימן ו' ובפירוש ר"ח בדף ע"ד ע"ב ובדברי רבינו ירוחם ומה שהביא היד אהרן ראייה מהרמב"ם דפליג ע"ז מדכתב הגוזז וכו' ולא נקט התולש לאו ראייה היא דנקט גוזז משום דרצה לסיים בין מן החי בין מן המת ובתולש אין חייב כ"א לאחר מיתתה דאז אורחה בתלישה כמו בגיזה משא"כ מחיים פטור בתלישה דלאו אורחה היא משום דכאיב לה וכן מה שהביא ראייה מדנקט הרמב"ם התולש כנף מן העוף ולא נקט התולש צמר מן הבהמה לאו ראייה היא כלל דדין תולש כנף העוף הוא אפילו מחיים וכדמוכח שם בבכורות ובבהמה מחיים אינו חייב בתולש כ"א בגוזז וכנ"ל וממילא מה שכתב עוד היד אהרן דהירושלמי דלא כהלכתא משום דמגמרא דילן משמע להיפך מדמסקינן שם בבכורות שאני כנף דהיינו אורחיה משמע דהתולש מן הבהמה לאו אורחיה לאו ראייה היא כלל ופליאה עליו דהגמרא שם איירי בתולש מן החי וזה דוקא בעוף חייב ולא בבהמה משא"כ בתולש מן המת גם בבהמה אורחה בתלישה כמו בגיזה וכדאמר בירושלמי תלישתה זו היא גיזתה ולפיכך אין לנו לזוז מדברי הירושלמי שהביאוהו הפוסקים הראשונים: